

crkvenoj reformi i reformaciji 16. stoljeća. Autor Pál Ács u radu *Holbein's "Dead Christ" in Basel and the Radical Reformation* (68-84) razmatra s novog stajališta poznatu sliku Hansa Holbeina "Mrtvi Krist" te ukazuje kako je slikar, pripadajući istome intelektualnome krugu kao i Erazmo Roterdamski, nastojao prikazati realnu smrt Krista kao ljudskog bića priklanjajući se tako Radikalnoj reformaciji koja umanjuje božanstvo Krista i veliča njegovu ljudsku komponentu, a Mihály Balázs u radu *Tolerant Country – Misunderstood Laws – Interpreting Sixteenth-Century Transylvanian Legislation Concerning Religion* (85-108) donosi novu interpretaciju vjerskih zakona koji su proglašeni u Transilvaniji između 1568. i 1571. godine kako bi promotrio varijacije odnosa između raznih vjeroispovjednih skupina. Autorica Réka Kiss u članku *The women do not want to go to church. Church Discipline and the Control of the Public Practice of Religion in the Calvinist Diocese of Küküllő in the Seventeenth and Eighteenth Centuries* (109-140) govori o kalvinističkim modelima crkvene discipline i moralnih pravila te reakciji društva na iste u jednoj kalvinističkoj dijecezi 17. stoljeća, a posljednji rad u ovom svesku je *Narrative Literature and the Reformation; Focal Points of an Interdisciplinary Discussion of the Scholarship* (141-177), autora Gábora Tüskésa u kojemu se govori o odnosu između književne naracije i Reformacije. Svezak završava kao i prethodni brojevi prikazima nekoliko knjiga.

Na kraju možemo zaključiti da su prikazani svesci i brojevi časopisa *The Hungarian Historical Review* izuzetno kvalitetne baze vrsnih radova mađarskih i drugih znanstvenika koji svojim zanimljivim temama i tematskim skupinama prijevodom i objavljivanjem na engleskom jeziku dolaze pred širu znanstvenu međunarodnu javnost, čime se uspješno postiže poticanje interesa za navedene istraživačke teme kao i poticaj za istraživanje istih tema po istom modelu i u drugim povijesnim regijama i društvenim skupinama kako Ugarsko-hrvatskog Kraljevstva tako i drugim državama jugoistočne Europe.

Vedran Klaužer

Medium Aevum Quotidianum, br. 64 (108 str.), Krems 2012. – br. 65 (78 str.), Krems 2013.

Na početku dva posljednja broja časopisa *Medium Aevum Quotidianum* nalazimo predgovore (*Vorwort*) koje je izradio glavni urednik Gerhard Jaritz, a u kojima su u kratkim crtama predstavljeni radovi koje nalazimo u posljednjim brojevima časopisa. Oba promatrana broja zaključuju prikazi (*Buchbesprechungen*), odnosno jedan prikaz knjige u broju 64, te dva prikaza u broju 65, dok na kraju oba broja nailazimo na uobičajen popis adresa i kontakata autora, što je izrazito važno u ovakvom tipu znanstvenog časopisa koji se bavi specijaliziranim tematičkom. Potrebno je spomenuti kako se u br. 65 nalazi i jedna recenzija (*Rezensionsartikel*; 60-70).

Nijedan od brojeva nije tematski uređen, a u broju 64 objavljeno je šest znanstvenih radova.

Francesca Battista autorica je rada naslovljenog *Umorisimo, satira e parodia nelle lettere erotiche di Enrico di Isernia* (5-31). U ovom vrlo opsežnom radu na talijanskom jeziku autorica donosi prikaz i analizu dijelova nekih od brojnih pisama i tekstova talijanskog znanstvenika iz 13. st., u kojima se govori o raznim aspektima ljubavi i osjećaja. Uz isticanje brojnih elemenata parodije koje su prisutne u djelu tog srednjovjekovnog učenjaka, autorica posebnu pozornost posvećuje isticanju razdoblja u kojem je autor djelovao u Pragu u poznijim godinama, kao i utjecaju okoline na samog autora.

The Effects of Christ's Coming into the Soul. The Case Study on a Group of Anonymous Treatises in Ms. Cambridge, Corpus Christi Library 524 (32-49) rad je češkog znanstvenika Jana Odstrčilika u kojemu donosi popis i kratak opis sadržaja srednjovjekovnih rukopisa koji su važni za proučavanje srednjoeuropskog prostora u srednjovjekovnom razdoblju, a koji se čuvaju u knjižnici koledža Corpus Christi sveučilišta u Cambridgeu. Jan Odstrčilik veliku je pozornost

usmjerio prema manuskriptima koji su sastavljeni u Pragu u predhusitskom razdoblju, razmatrajući pritom i njihove autore. Dalje u radu autor razmatra neke od rukopisa nepoznatih autora, s posebnim naglaskom na njihov jezik i sadržaj, ali i pitanje autorstva istih.

Katerina Hornícková autorica je rada naslovljenog *My Saints: "Personal" Relic Collections in Bohemia before Emperor Charles IV (50-61)*, u kojemu donosi brojne podatke o posjedovanju relikvija u razdoblju prije nego što je car Karlo IV. nakon svog povratka iz Francuske 1333. započeo s opsežnim prikupljanjem relikvija u namjeri da Prag učini gradom s najviše crkvenih relikvija nakon Rima i Pariza. Autorica uočava pojavu umreženog kruga pojedinaca koji je tijekom 13. st. započeo, a tijekom 14. st. intenzivirao prikupljanje relikvija putem pobožnih legata, ali i raznih drugih oblika akvizicije. Katerina Hornícková poseban naglasak u svome radu stavlja na praćenje kretanja, prije svega putovanja ljudi iz šireg kruga velikodostojnika kojima pripisuje najveći značaj u prikupljanju relikvija u zemlji koja je u navedenom vremenskom periodu imala samo skromnu tradiciju ovog tipa kršćanskih kultova.

Rad Elisabeth Vavre naslovljen *Totentanz à la mode (62-83)* razmatra niz zanimljivih elemenata vezanih uz tzv. "Ples mrtvaca" na njemačkom prostoru u kasnosrednjovjekovnom i ranomodernom razdoblju. Analizirajući brojne posebnosti koje nalazimo u kasnosrednjovjekovnim i ranonovovjekovnim opisima ovog posebnog rituala koji se prakticirao u vrijeme epidemija kužnih bolesti, autorica posebnu pozornost pridaje hijerarhijskom uređenju unutar samog rituala, a posebno analizira ulogu kraljice. Uz to, Elisabeth Vavra je analizirajući pisane, ali i vizualne izvore iz raznih njemačkih krajeva, razmotrila i opise scenografije, odjeće i predmeta koje su ljudi koristili u ritualu suočavanja sa smrtnosti.

Ievgen A. Khavalkov autor je rada naslovljenog *Everyday Life and Material Culture in the Venetian and Genoese Trading Stations of Tana in the 1430s (Based on the Study of Notarial Documents)* (84-93), a u kojemu na temelju bilježničkih isprava s početka 15. st. analizira zanimljivosti vezane uz neke od brojnih materijalnih predmeta koje su u navedenom razdoblju često koristili Mlečani i Đenovljani u gradu Tani na azovskoj obali. Analizirajući podatke koje pružaju posljednje volje, autor navodi kako su nakon novca, najčešći legati bili odjeća ili tkanine. O vrijednosti tkanina, koje su bile obrađivane u europskim radionicama, svjedoči i podatak kako su iste vrlo često služile kao sredstvo plaćanja u trgovini s domicilnim stanovništvom. Ievgen A. Khavalkov nadalje uočava kako u 15. st. naglo opada izvoz svile iz Tane, a to dovodi u vezu s pojavom drugih tipova kvalitetnije svile na europskom tržištu. Autor napominje kako se sastavljači posljednjih volja, prilikom navođenju odjeće, osvrću i na njen tip, boju, materijal, a vrlo često i na eventualnu osnovu, kao i na to je li namijenjena svjetovnoj ili duhovnoj svrsi. Unutar posljednjih volja autor uočava i određen broj kućanskih predmeta te razmjerno skroman broj komada oružja, municije i druge vojne opreme. Analizom znatnog broja materijalnih predmeta, posebice odjeće, autor zaključuje kako je većina predmeta koje su europski trgovci posjedovali u toj dalekoj ispostavi bila proizvedena upravo u europskim radionicama.

"Othering" a Neighbour: Perceptions of the French Body in the Early Modern German Lands (94-103) rad je Irine Savinetskaye koja na temelju percepcije vrlo raširene u 16. st. kako se razne etničke skupine mogu razlikovati prema nekim fizičkim karakteristikama, analizira percepciju "francuskog" tijela i mentaliteta od strane stanovnika njemačkih zemalja, ali i neke posebnosti kojima su ti isti stanovnici percipirali sebe. Tijekom 16. st. pa nadalje ta tema okupira brojne autore narativnih vrela, a autorica analizira brojne reference. Irina Savinetskaya uočava nastavak antičke tradicije kao nastavak spoznaja koji su stanovnici njemačkih zemalja imali od vremena kada su se upoznali sa djelima antičkih pisaca koji su opisivali stanovnike današnje Francuske, kao i djela iz razdoblja od 12.-14. st. koja mahom opisuju Francuze kao arogantne i feminizirane. Stereotip o feminiziranim Francuzima je možda i jedan od stereotipa koji su se najduže zadržali i opetovano spominjali.

U broju 65 nalaze se samo tri znanstvena rada, ali time broj nipošto ne gubi na svojoj zanimljivosti.

Dominic Alexander autor je rada naslovljenog *Saint Columba's Avian Pilgrim: the Grus in Irish Hagiography* (5-22), koji se osvrće na zanimljivu ulogu životinja u irskoj hagiografskoj tradiciji. Iako kršćanska tradicija u Irskoj obiluje brojnim hagiografskim djelima u kojima se pojavljuju brojne priče vezane uz životinje, Dominic Alexander je posebnu pozornost usmjerio prema nekim crticama iz života sv. Kolumbana. Prije svega riječ je o priči o dolasku ranjene čaplje na Ionu, a koju je sv. Kolumban njegovao do njenog oporavka. Dominic Alexander se bavi pitanjem jesu li rani ranosrednjovjekovni hagiografi prenosili takve priče u svrhu naglašavanja brige o svim Božjim stvorenjima ili su naglašavali irsku gostoljubivost prema svima, pa time i životinjama. Na samome kraju ovog rada, autor uspoređuje ovaj tip svetačkih legendi u irskoj kršćanskoj tradiciji sa sličnim tradicijama na europskom kontinentu.

Andrea Vanina Neyra autorica je rada naslovljenog *Reconsidering silens and clamans in Burchard's Corrector* (23-37). U navedenom radu autorica razmatra i kritički analizira pojmove mira i tišine u djelu biskupa Burkharda iz Wormsa. Autorica razmatra načine na koji je navedeni biskup uspostavio red u svojoj dijecezi, i na materijalnoj, ali prvenstveno na duhovnoj razini. U nastavku rada autorica je predstavila i neka druga srednjovjekovna djela koja su se bavila pitanjem vrlina, a time i spasenja, slično kao i tekstovi biskupa Burkharda.

A Scene of Events: The Secular use of Mendicant Friaries in Late Medieval Denmark (38-59) rad je Mortena Larsena u kojem autor na temelju analize pisanih izvora, kao i arheoloških podataka, daje uvid u neke oblike sekularnih aktivnosti koje su se nerijetko zbivale u samostanima srednjovjekovne Danske. Na samome početku, autor je detaljno prikazao nastanak i razvoj prosjačkih redova u Danskoj, nakon čega je predstavio neke od brojnih pisanih izvora koji rasvjetljavaju koje su se sekularne aktivnosti odvijale u njihovim samostanima. Autor je uz brojne arheološke posebnosti detaljno prikazao i razloge odvijanja pojedinih sekularnih aktivnosti, poput razmatranja političkih ili svakodnevnih tema i slično.

Potrebno je istaknuti kako su posljednja dva broja časopisa *Medium Aevum Quotidianum* zadržala vrlo visoku znanstvenu razinu u vrlo zahtjevnom zadatku prikazivanja zanimljivih tema vezanih uz europski kontinent u kasnosrednjovjekovnom i ranonovovjekovnom razdoblju. Nadalje, potrebno je istaknuti kako se *Medium Aevum Quotidianum* sa svoja dva posljednja broja i dalje dokazuje kao vrlo uspješan projekt austrijskih znanstvenika koji neumorno rade na objedinjavanju rada cijelog niza europskih autora mlađe i srednje generacije, koji proučavaju povijest svakodnevnog života na europskom prostoru.

Goran Budeč